

Briuselis, 2021 10 14
COM(2021) 636 final

**KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS
EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ
KOMITETUI**

dėl Europos Sąjungos jaunimo strategijos (2019–2021 m.) įgyvendinimo

{SWD(2021) 286 final} - {SWD(2021) 287 final}

**KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS
EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ
KOMITETUI**

dėl Europos Sąjungos jaunimo strategijos (2019–2021 m.) įgyvendinimo

Turinys

1.	Įvadas.....	2
2.	Ką šiandien reiškia būti jaunu žmogumi Europoje?	2
3.	Jaunimo sektoriaus įžvalgos	5
4.	Pažanga įgyvendinant bendrus tikslus.....	5
	Įtraukti	8
	Susieti	10
	Suteikti galių.....	11
5.	Pagrindinės priemonės bendradarbiavimui ir tarpusavio mokymuisi remti	13
6.	Išvados dėl ES bendradarbiavimo jaunimo srityje ir ateities perspektyvos	17

1. Įvadas

ES bendradarbiavimas jaunimo politikos srityje prasidėjo 2002 m. parengus politikos sistemą, skirtą nuo 1988 m. vykdomoms ES jaunimo programoms. 2019–2027 m. Europos Sąjungos jaunimo strategija¹ – tai trečiosios kartos sistema. Ši sistema grindžiama dvejopu požiūriu: a) jaunimui aktualių iniciatyvų integravimu į įvairias politikos sritis ir b) dėmesiu pagrindinėms jaunimo sektoriaus sritims – „Įtraukti. Susieti. Suteikti galių“. Šioje 2021 m. ES jaunimo strategijos ataskaitoje įvertinama pažanga siekiant 2019–2021 m. Europos Sąjungos jaunimo strategijos tikslų ir prioritetų. Joje aptariamas šios ES jaunimo strategijos jaunimo reikalų trejų metų darbo planas, apimantis du iš trijų valstybių narių grupių pirmininkavimo laikotarpius.

2. Ką šiandien reiškia būti jaunu žmogumi Europoje?

Kaip nurodoma pridedamame tarnybų darbiname dokumente dėl jaunimo padėties², jaunimo galimybės dėl išsilavinimo, užimtumo, judumo ir dalyvavimo demokratiniuose procesuose gerėjo iki 2019 m. pabaigos, t. y. iki smogiant COVID-19 pandemijai. Dėl pandemijos sustojo švietimo, mokymo ir kita mokymosi veikla, žmonės neteko darbo ir karjeros galimybių, susidūrė su socialine atskirtimi ir psichikos sveikatos problemomis.

Prieš COVID-19 pandemiją: Europos jaunuolių judumas ir susietumas vis didėjo, tačiau jiems taip pat buvo būdinga išsilavinimo ir socialinė ir ekonominė nelygybė

28 ES šalyse 2019 m. gyveno apie 86 milijonus jaunuolių³ (vienas iš šešių asmenų buvo 15–29 metų amžiaus). Nuo 2010 m. iki 2019 m. jaunuolių skaičius visoje ES sumažėjo 1,8 procentinio punkto (labiausiai jų skaičius mažėjo Baltijos šalių ir Rytų Europos regionuose). Šie duomenys patvirtina ilgalaikę jaunuolių skaičiaus mažėjimo tendenciją. Kita vertus, nuo 1990 m. smarkiai padidėjo jaunimo migracijos srautai Europoje ir į Europą.

2019 m. vienas iš trijų jaunuolių ES teigė gyvenęs užsienyje bent dvi savaites dėl studijų, mokymų, darbo, dalyvavimo mainų programose ar savanoriavimo⁴. Daugiau nei 40 proc. jaunuolių, kurie svarstė vykti į užsienį mokytis ar savanoriauti, bet niekada neišvyko, teigė neturėję finansinių galimybių arba teigė neišvykę dėl šeimos, asmeninių ar su darbu susijusių priežasčių.

Pastaraisiais metais, iki COVID-19 pandemijos, Europos šalys pradėjo atsigauti po ekonomikos krizės. Tačiau 2019 m. 28 Europos Sąjungos valstybėse narėse daugiau nei 5 milijonai 15–29 m. amžiaus gyventojų buvo bedarbiai (t. y. 6,3 proc. visų 15–29 m. jaunuolių arba 11,1 proc. jaunimo darbo jėgos). Nuo 2015 m. iki 2019 m. jaunimo nedarbo lygis sumažėjo visose ES valstybėse narėse, tačiau visada buvo dvigubai didesnis, palyginti su bendru nedarbo lygmeniu. 2020 m., turint omenyje pandemiją, jaunimo nedarbo lygis 27 ES

¹ Priimta Europos Sąjungos Tarybos ir Taryboje posėdžiavusių valstybių narių Vyriausybių atstovų rezoliucija dėl Europos bendradarbiavimo jaunimo reikalų srityje sistemos: 2019–2027 m. Europos Sąjungos jaunimo strategija, OL C 456, 2018 12 18, p. 1–22.

² Jaunimo apibrėžtys skiriasi, tačiau statistiniais tikslais ES lygmeniu pasirenkamas amžiaus tarpsnis nuo 15 iki 29 metų.

³ Kai nenurodyta kitaip, šioje ataskaitoje naudojami Eurostato internetinės duomenų bazės duomenys:

<https://ec.europa.eu/eurostat/data/database>. Šiame kontekste laikoma, kad jaunuoliai yra 15–29 m. asmenys.

⁴ 2019 m. greitoji „Eurobarometro“ apklausa Nr. 478 „Kaip kuriame stipresnę ir vieningesnę Europą: jaunimo žvilgsnis“. Šis klausimas neapima turizmo judumo ar gyvenimo su šeima užsienyje aspektų.

valstybėse narėse išaugo nuo 11,9 proc. 2019 m. iki 13,3 proc. 2020 m. Jaunimui prireikia daugiau laiko įsitvirtinti darbo rinkoje, o pažeidžiamos grupės ir toliau neturi palankių sąlygų darbo aplinkoje.

Jaunimas dalyvauja įvairioje pilietinėje ir politinėje veikloje. Ši veikla apima dalyvavimą pilietinės visuomenės organizacijų veikloje ir socialiniuose judėjimuose, taip pat neoficialų dalyvavimą tokiose iniciatyvose kaip jaunimo organizuojamas pasaulinis klimato judėjimas „Fridays for Future“. Jaunimas taip pat mano, kad balsavimas yra svarbi dalyvavimo demokratinuose procesuose priemonė: daugiau nei du trečdaliai jaunimo ES bent vieną kartą balsavo vietos, nacionaliniuose ar Europos rinkimuose. 2019 m. Europos Parlamento rinkimai parodė, kad rinkimuose dalyvauja vis daugiau jaunuolių⁵. Be to, jaunimas teigiamai arba labai gerai vertina ES ir, palyginti su kitais suaugusiaisiais, yra labiau linkę pasitikėti ES bei yra labiau patenkinti tuo, kaip veikia demokratija nacionaliniu ir Europos lygmenimis.

Naudojimasis internetu yra svarbus 28 ES valstybėse narėse gyvenančio jaunimo gyvenimo aspektas. 2019 m. 90 proc. jaunimo kasdien naudojosi internetu, o 45 proc. dalyvavo e. mokymosi veikloje. Skaitmeninimas suteikė daug galimybių bendrauti, mokytis ir dalyvauti įvairioje veikloje, tačiau susiduriama ir su tam tikrais iššūkiais, susijusiais su skaitmeniniais įgūdžiais, skaitmenine atskirtimi ir galimu kenksmingo turinio ar ryšių poveikiu. Jauni europiečiai, ypač kaimo vietovėse ir atokiuose regionuose gyvenantys bei žemesnio lygio formalųjį išsilavinimą turintys žmonės, nuolat susiduria su iššūkiais dėl riboto interneto naudojimo bendraujant su vietos valdžios institucijomis, dalyvaujant elektroninės prekybos ar bendradarbiaujamosios ekonomikos veikloje. Tokie iššūkiai yra susiję su junglumu, plačiajuoste prieiga ir galimybe naudotis skaitmeniniais prietaisais. Kadangi skaitmeniniai prietaisai ir interneto ryšys tapo neatsiejami nuo mokymosi, dėl su tuo susijusių švietimo veiklos išlaidų padidėjo nelygybė.

COVID-19 protrūkis sukėlė: skaitmeninių ryšių ir technologijų naudojimo augimą ir didelį neigiamą poveikį švietimui, užimtumui ir psichikos sveikatai

COVID-19 pandemija paveikė švietimo ir mokymo sistemas visame pasaulyje ir Europos Sąjungoje bei sukėlė beprecedentį spaudimą šioms sistemoms. Apribojimai smarkiai pakeitė švietimo bendruomenių mokymo ir mokymosi, bendravimo ir bendradarbiavimo procesus. Šie apribojimai paveikė besimokančiuosius, jų šeimas, mokytojus, dėstytojus, mokslininkus ir institucijų vadovus, taip pat bendruomenių specialistus, kurie remia švietimą ir jaunimą.

Mokymuisi dažnai trukdė nepakankamas artimas bendravimas su pedagogais ir besimokančiaisiais ir tai, kad buvo mažiau gilinamasi į medžiagą, vėluojama. Patirta žala fizinei ir emocinei sveikatai, nes mokyklos ir universitetai negalėjo organizuoti struktūrinės veiklos, leisti naudotis patalpomis ir teikti techninę pagalbą. Stiprus neigiamas poveikis padarytas švietimo socializacijos aspektui, todėl dauguma jaunuolių patyrė atsiskyrimo, nerimo ir depresijos jausmus. Be to, nepalankioje padėtyje esantys jaunuoliai, tikėtina, dažniau patyrė stresą namų aplinkoje.

⁵ Jauniausio amžiaus kategorijoje (t. y. amžiaus grupė nuo 16–18 iki 24 metų) 42 proc. asmenų nurodė, kad balsavo, o 2014 m. šis rodiklis siekė tik 28 proc. Akivaizdus padidėjimas nustatytas ir 25–39 m. amžiaus grupėje (nuo 35 proc. 2014 m. iki 47 proc. 2019 m.). Nepaisant to, daugiau balsuoja vyresni žmonės. Europos Parlamentas, 2019 m. porinkiminė apklausa, 22 p.

Pandemija išryškino jau buvusią socialinę ir ekonominę nelygybę, susijusią su vaikų galimybėmis mokytis namuose. Riziką neturėti galimybės mokytis ir mokytis internetu patyrė ištisos grupės besimokančiųjų, įskaitant tuos, kurie gyvena kaimo ir atokiose vietovėse, migrantus ir pabėgėlius, specialiųjų poreikių turinčius jaunuolius ir kitus nepalankioje padėtyje esančius asmenis. Daugeliui šeimų ir besimokančiųjų trūko nuotoliniam mokymuisi būtinų kompetencijų, išteklių ir įrangos; tai buvo pagrindinė problema tiems, kurie įprastomis sąlygomis būtų gavę tikslinę mokymosi pagalbą, subsidijuojamą maitinimą ar galimybę užsiimti įvairia užklasine ar mentorystės veikla.

Trumpai tariant, nors tam tikra prasme švietimo įstaigų uždarymas turėjo įtakos visų besimokančiųjų mokymosi pažangai, perėjus prie nuotolinio mokymosi itin pablogėjo ir taip nepalankioje padėtyje esančių asmenų padėtis ir išaugo pažeidžiamų besimokančiųjų rizika nebaigti mokslo. Nors ankstesniais metais nuosekliai mažėjo nesimokančio, nedirbančio ir mokymuose nedalyvaujančio (NEET) jaunimo, 2020 m. tokių jaunuolių skaičius grįžo į 2017 m. lygį (13,7 proc.). Pirminiu turimų duomenų vertinimu, praėjusiais metais taip pat išaugo socialinės atskirties lygis. Pažeidžiamiausi yra jaunuoliai ir vaikai, ypač tie, kurie ir taip yra nepalankioje padėtyje. Kol kas nėra aišku, kokie bus šių procesų vidutinės trukmės ir ilgalaikiai padariniai, tačiau jie gali turėti įtakos mokyklos nebaigusiu asmenų skaičiui ir įgūdžių įgijimo lygmeniui bei mokymosi rezultatams.

Be to, COVID-19 padarė beprecedentę žalą jaunuolių psichikos ir emocinei sveikatai, kuri kėlė nerimą jau prieš pandemiją. Pandemija smarkiai keičia jų tarpusavio santykius, kelia didelį susirūpinimą ir nuogąstavimus. Vaikai, paaugliai ir jauni suaugusieji patyrė didelę žalą dėl sutrikdytų šeimos ir socialinių ryšių, o ekonomikos krizė, kurią sukėlė karantinai, buvo ypač negailestinga jauniems europiečiams⁶.

COVID-19 paaštrino jau buvusią jaunų europiečių nelygybę darbo rinkoje, palyginti su likusiais gyventojais. Nors 2020 m. išaugo visų amžiaus grupių nedarbas, jaunuolių nedarbo augimas buvo didesnis. Palyginus jaunimo nedarbo lygį 2019 m. ir 2020 m. matyti, kad 2013–2019 m. laikotarpiu mažėjęs visų amžiaus grupių nedarbo lygis 2020 m. vėl ėmė didėti.

Labiausiai krizė paveikė tuos sektorius, kuriuose dirbo daugiausiai jaunų europiečių (t. y. mažmeninės prekybos, svetingumo, maisto tiekimo paslaugų). Ypač gali nukentėti jaunos moterys, nes šiuose sektoriuose jų dirba daugiau nei jaunų vyrų. Pastovų darbą ir galimybę dirbti nuotoliniu būdu turinčios moterys patyrė mažesnę poveikį nei dirbančios pagal mažų garantijų darbo sutartis, ypač tuose sektoriuose, kur nėra galimybių dirbti nuotoliniu būdu.

Kadangi dauguma jaunuolių informacijos ieško socialiniuose tinkluose (65 proc. remiantis 2019 m. Eurobarometro duomenimis), Komisija, siekdama padėti jaunimui kovoti su dezinformacija, įskaitant apie COVID-19, skatino gebėjimo naudotis žiniasklaidos priemonėmis ugdymą. 2020 m., susidūrę su gausybe informacijos apie pandemiją, jauni europiečiai labiausiai pasitikėjo moksliniais šaltiniais ir, kiek mažiau, informacija, pateikiama nacionalinių vyriausybių⁷ interneto svetainėse. Jaunimas buvo labai atsparus ir taip pat turėjo

⁶ EBPO, 2020 m. Jaunimas ir COVID-19: atsakas, atsigavimas ir atsparumas. EBPO, 2020 m. TDO, 2020 m. COVID ir jaunimas: poveikis darbo vietoms, švietimui, teisėms ir psichikos gerovei. TDO, 2020 m. Eurostatas, 2020 m. Europos jaunimas šiandien. Sveikata. *Statistics Explained*. Skelbiama adresu: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Being_young_in_Europe_today_-_health#Life_expectancy_and_mortality_rates. Žiūrėta 2021 03 19

⁷ Europos Parlamento Eurobarometras. „Uncertainty/EU/hope. Public opinion in times of covid-19“, visuomenės nuomonės apklausa, atlikta 2020 m. spalio mėn.

įtakos pandemijos poveikio švelninimui. Daug jaunuolių dalyvavo savanorystės ir kartu savitarpio pagalbos veiklose.

3. Jaunimo sektoriaus įžvalgos

Jaunimo organizacijos ir darbo su jaunimu srityje veikiančios organizacijos prisideda prie kelių Europos politikos krypčių, tokių kaip švietimo, įtraukties, sveikatos ir užimtumo, formavimo. Šios organizacijos taip pat yra svarbios partnerės įgyvendinant ES jaunimo strategiją. 2019 m. atstovavimo jaunimui ES padėties tyrime⁸ teigiama, kad ES jaunimo sektorius auga ir kad tokios tradicinės jaunimo struktūros kaip nevyriausybinių organizacijų (NVO) ir tinklai toliau atlieka itin svarbų vaidmenį. Šios struktūros net prieš COVID-19 pandemiją vis dažniau naudojo internetines bendravimo ir informavimo priemones. NVO dažnai derina internetinę veiklą socialiniuose tinkluose ir fizinį bendravimą „vietoje“, pavyzdžiui, bendravimą su mokyklomis, darbą su jaunimu ir įdarbinimą susitikimų metu.

Komisija atidžiai stebi padėtį ES darbo su jaunimu sektoriuje pasitelkdama tam skirtas priemones, tokias kaip 2020 m. bendradarbiaujant su Europos Taryba įsteigtas COVID-19 žinių centras. Žinių centro atlikta analizė parodė, kad dėl pandemijos 70 proc. organizacijų pavyko išlaikyti ne daugiau nei 20 proc. savo veiklos, beveik 60 proc. jų turėjo pertvarkyti savo veiklą ir apsvarstyti perėjimą prie skaitmeninimo, o daugiau nei 85 proc. buvo priverstos atšaukti vieną ar daugiau renginių. Išlieka poreikis nuodugniau vertinti poveikį jaunimo atstovavimui, įskaitant griežtus fizinio bendravimo apribojimus.

2021 m. atliktame tyrime apie darbą su jaunimu ES⁹ daugiausia dėmesio buvo skirta žemiausio lygmens jaunimo darbuotojų poreikiams ir taikomai politikai pandemijos kontekste. Tyrime teigiama, kad dėl esamos padėties reikia daugiau išteklių, skirtų papildomoms išlaidoms ar biudžeto trūkumui kompensuoti, bei daugiau galimybių naudotis skaitmenine infrastruktūra ir medžiaga. Jei darbo su jaunimu srityje būtų veiksmingiau išnaudojamas skaitmeninių priemonių potencialas, tai būtų labai vertinga puoselėjant jaunuolių žinias apie skaitmenines technologijas ir informuojant juos apie galimą su jomis susijusią riziką.

4. Pažanga įgyvendinant bendrus tikslus

Komisijos pozicija siekiant ES jaunimo strategijos tikslų atspindi augantį jaunimo troškimą dalyvauti ir prisidėti kuriant įtraukesnę, atsparesnę, žalesnę ir labiau skaitmeninę visuomenę. Jaunimas nori bendrauti, dalytis patirtimi ir bendradarbiauti tiek visoje Europoje, tiek už jos ribų. Pagrindinis siekis įgyvendinant strategiją buvo užtikrinti, kad dėmesys būtų sutelktas į jaunimą ir jaunimo sektorių.

2020 m. ir 2021 m. buvo neįprasti atsižvelgiant į jaunimo tarptautinių mainų ir tarpvalstybinio savanoriavimo veiklas, nes pandemija turėjo didžiulės neigiamos įtakos jaunimo judumo projektų įgyvendinimui. Todėl nuo pat pandemijos protrūkio pradžios Komisija aktyviai sprendė pandemijos poveikio vaikams ir jaunimui klausimus. Per praėjusius metus Komisija

⁸ <https://op.europa.eu/lt/publication-detail/-/publication/57e87ca0-900d-11ea-812f-01aa75ed71a1>

⁹ <https://op.europa.eu/lt/publication-detail/-/publication/5a8beedc-f0e1-11eb-a71c-01aa75ed71a1>

koregavo tokias priemones kaip „Erasmus+“ ir Europos solidarumo korpusas, kad, reaguojant į pandemijos sukeltus sutrikimus, būtų pasiūlyta jų veiklai alternatyvių sprendimų, ypač skaitmeninių.

Pandemija taip pat sutrikdė ir ES jaunimo strategijos įgyvendinimą 2020–2021 m. Teko koreguoti, perkelti ar net atšaukti tam tikrus veiksmus, kurie buvo numatyti pagal 2019–2021 m. ES darbo planą jaunimo srityje. Pandemija turėjo didelės neigiamos įtakos ir jaunimo judumo projektams.

Daugiau lygių galimybių jaunimui: išsilavinimo, ugdymo, mokymosi, įsidarbinimo perspektyvos

Per pastaruosius trejus metus ES sukūrė daug veiklų jaunimui ir su jaunimu, pasitelkdama finansines programas, skirtas politikos prioritetams įgyvendinti, ir siekdama užtikrinti daugiau lygių galimybių jaunimui. **„Galimybių jaunimui suteikimas“** taip pat buvo bendra tema **Rumunijos, Suomijos ir Kroatijos** pirmininkavimo laikotarpiais nuo 2019 m. sausio iki 2020 m. birželio mėn.

Tokios programos kaip **„Erasmus+“** ir **Europos solidarumo korpusas** remia besimokančiųjų judumą, savanoriavimą ir dalyvavimą demokratiniuose procesuose, suteikdamos neįkainojamas galimybes jaunimui išplėsti akiratį, įgyti naujų įgūdžių ir sustiprinti priklausymo Europos Sąjungai jausmą. Naujosios 2021–2027 m. laikotarpiui numatytos programos, kurioms skirtas didesnis biudžetas nei 2014–2020 m. laikotarpiu ir į kurias įtraukti nauji specialūs veiksmai, yra itin veiksminga priemonė kovojant su daugybe problemų, su kuriomis susiduria mūsų jaunoji karta. Pasitelkus patirtį, įgytą vykdant ankstesnę programą, 2021–2027 m. „Erasmus+“ tapo ne tik įtraukesnė ir labiau prieinama, bet ir toliau išlieka mokymosi visą gyvenimą ir novatoriško švietimo ir ugdymo Europoje ir už jos ribų priemone.

Pandemijos kontekste nepaprastai svarbu sumažinti struktūrines kliūtis mokytis ir ugdyti įgūdžius, nes tai daro įtaką jaunuolių galimybėms įsidarbinti ir dalyvauti visuomeniniame gyvenime. Komisijos komunikatu dėl **Europos švietimo erdvės sukūrimo** iki 2025 m.¹⁰ siekiama dar labiau pagerinti nacionalinio švietimo ir mokymo sistemų kokybę ir įtraukti bei panaikinti kliūtis tarpvalstybiniam mokymuisi. Naujajame **komunikate dėl Europos mokslinių tyrimų erdvės**¹¹ dėmesys skiriamas mokslininkų kvalifikacijos kėlimui ir perkvalifikavimui siekiant užtikrinti įsidarbinamumo galimybes ir efektyvumą. Įgyvendinant Europos universitetų tinklų iniciatyvą, remiamą pagal „Erasmus+“, ir pagal Europos programą „Horizontas 2020“, skatinama aukštojo mokslo ir mokslinių tyrimų sinergija. Taip pat Komisija, padedama suinteresuotųjų subjektų ir valstybių narių, kuria **Europos universitetų strategiją**¹², kurioje, be kitų klausimų, dėmesys bus skiriamas jaunų talentų rėmimui. Komisija rengia **Tarybos rekomendaciją dėl Europos požiūrio į mikrokredencialus**, skirtą skatinti trumpų mokymosi kursų, kuriuos teikia tiek formalus, tiek neformalus švietimo ir mokymo paslaugų tiekėjai, naudojimą ir pripažinimą.

¹⁰ https://ec.europa.eu/education/education-in-the-eu/european-education-area_lt

¹¹ https://ec.europa.eu/info/research-and-innovation/strategy/strategy-2020-2024/our-digital-future/era_lt

¹² Laikinas pavadinimas

Patvirtintas naujasis **Skaitmeninio švietimo veiksmų planas**¹³ skatina skaitmeninių technologijų, reikalingų švietimui ir mokymui, diegimą ir skaitmeninės kompetencijos suteikimą visiems piliečiams. 2021 m. rugpjūčio mėn. Komisija pateikė **Tarybos rekomendacijos dėl mišriojo mokymosi** pasiūlymą, kad būtų efektyviau teikiama pagalba mokykloms ir besimokantiejiems, kuriuos, be kita ko, paveikė perėjimas prie skaitmeninių technologijų dėl pandemijos, suteikiant papildomų mokymosi galimybių ir tikslinę paramą mokymosi sutrikimų turintiems besimokantiejiems¹⁴.

Atvaizdas: Europos švietimo erdvės sukūrimas

Daug dėmesio skiriama jaunuolių įsidarbinamumo galimybių gerinimo ir jaunimo tikslo „**Kokybiškas įdarbinimas visiems**“ įgyvendinimo klausimams. Tarybos **išvadose dėl jaunuolių ir darbo ateities**¹⁵ nustatytos taisomosios priemonės dėl mažų garantijų darbo sąlygų, su kuriomis susiduria jaunuoliai, tokios kaip pajėgios reaguoti socialinės apsaugos, švietimo ir mokymo sistemos, mokymosi visą gyvenimą skatinimas, sklandaus perėjimo į kitą etapą, t. y. pereinant iš mokyklos į darbo rinką ir keičiant darbo statusą, užtikrinimas, taip pat lygios galimybės gauti geresnę darbo vietą visam jaunimui.

Europos įgūdžių darbotvarkė¹⁶ gerina kvalifikacijos kėlimo ir perkvalifikavimo sąlygas atsižvelgiant į ekonomikos gaivinimo plano poreikius. Siekdama efektyvesnio atsigavimo po naujo ekonomikos nuosmukio, kurį sukėlė pandemija ir kuris stipriai paveikė jaunimą, 2020 m. Komisija patvirtino **Jaunimo užimtumo rėmimo**¹⁷ paketą. „Jaunimo užimtumo rėmimas. Tiltas jaunai kartai į darbo rinką“ parengtas orientuojantis į keturias veiklos kryptis: sustiprintą Jaunimo garantijų iniciatyvą¹⁸, ateičiai pritaikytą profesinio rengimo ir mokymo

¹³ https://ec.europa.eu/education/education-in-the-eu/digital-education-action-plan_lt

¹⁴ Tarybos rekomendacijos dėl mišriojo mokymosi siekiant remti kokybišką ir įtraukų pradinį ir vidurinį ugdymą pasiūlymas, **COM(2021) 455 final**

¹⁵ OL 2019/C 189/05.

¹⁶ <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1223&langId=lt>

¹⁷ <https://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=22829&langId=lt>

¹⁸ <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1079&langId=lt>

strategiją, atnaujintą Europos pameistrystės aljansą ir papildomus jaunimo užimtumą skatinančius veiksmus. Jaunimo garantijų iniciatyva siekiama užtikrinti, kad jaunesni nei 30 metų jaunuoliai per keturis mėnesius po to, kai tapo bedarbiais ar baigė mokyklą, gautų kokybiškų pasiūlymų dirbti, toliau mokytis, atlikti gamybinę praktiką ar stažuotis.

Naujoji programa „**Europos socialinis fondas** +“ taip pat išliks svarbi investuojant į žmones, įskaitant ir investicijas remiant jaunimo užimtumą. Be to, fondas remia švietimo ir socialinės įtraukties priemones jaunimui, ypač daug dėmesio skiriant pažeidžiamiems ar nepalankioje padėtyje esantiems asmenims.

Iki 2021 m. pabaigos Komisija ketina įvertinti 2014 m. **Tarybos rekomendaciją dėl stažuotų kokybės sistemos**, kurioje ES šalys raginamos gerinti stažuotų kokybę, ypač mokymosi turinį ir darbo sąlygas, siekiant palengvinti perėjimą nuo mokymosi prie darbo.

Toliau pateikiama pagrindinių pirmojo ES jaunimo strategijos įgyvendinimo etapo ES veiksmų, suderintų remiantis trimis ramsčiais, apžvalga.

Įtraukti

Jaunimo dalyvavimo demokratiniuose procesuose stiprinimas

Tikslas – stiprinti jaunimo dalyvavimą demokratiniuose procesuose ir savarankiškumą, taip pat suteikti specialias jaunimui skirtas erdves visose visuomenės gyvenimo srityse. Vokietijos, Portugalijos ir Slovėnijos pirmininkavimo laikotarpiu (nuo 2020 m. birželio iki 2021 m. gruodžio) pasirinkta bendra tema „**Europa JAUNIMUI – JAUNIMAS Europai: Visiems skirta erdvė ir visų dalyvavimas**“, susijusi su 9-uoju Europos jaunimo tikslu „Visiems skirta erdvė ir visų dalyvavimas“. Ši tema taip pat aktuali 8-ajam ES jaunimo dialogo ciklui.

Tarybos [išvadose dėl Europos jaunimo demokratinio sąmoningumo ir demokratinio aktyvumo skatinimo](#)¹⁹ perteikiamos 2020 m. spalio mėn. vykusioje ES jaunimo konferencijoje išsakytos mintys ir idėjos. Šio renginio metu jaunuoliai iš visos Europos aptarė aktualius klausimus su politiniais lyderiais ir suformulavo konkrečius lūkesčius dėl to, kaip galėtų būti įgyvendinamas 9-asis Europos jaunimo tikslas „Visiems skirta erdvė ir visų dalyvavimas“.

Taryba savo [išvadose dėl daugiapakopio valdymo stiprinimo](#) skatina jaunimą dalyvauti politiniuose ir kituose sprendimų priėmimo procesuose vietos, regionų, nacionaliniu ir Europos lygmenimis²⁰. Tarybos išvadose valstybės narės raginamos įgalinti visus jaunuolius per švietimą ir mokymą, į jaunimą orientuotą informaciją, grįžtamąją informaciją, neformalųjį mokymąsi ir savišvietą bei darbą su jaunimu. Taryba savo išvadose taip pat ragina Komisiją organizuoti tarpusavio mokymosi veiklą (2021 m. birželio mėn. vyko veikla dėl teisėmis pagrįsto požiūrio į jaunimo politiką) ir prisidėti prie žinių kaupimo ir gebėjimų stiprinimo, susijusio su jaunimo dalyvavimu sprendimų priėmimo procesuose įvairiais lygmenimis.

Pirmininkavusios Rumunijos iniciatyva, 2019 m. priimtoje Tarybos rezoliucijoje nustatytos naujos gairės dėl **ES jaunimo dialogo**²¹ valdymo. Buvo parengta metodologija, kuria

¹⁹ OL 2020/C 415/09

²⁰ OL 2020/C, <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-8766-2021-INIT/lt/pdf>

²¹ OL C 189

vadovaudamosi darbo grupės galėtų parengti savo vietos, nacionalinius ir Europos dialogus. Tai, kad šiame cikle dalyvavo mokslininkai (teikė pagalbą rengiant konsultavimo priemonių rinkinius ar analizuojant jaunimo indėlį), labai pagerino šių procesų kokybę. Jų indėlis taip pat galėtų būti svarbus tobulinant informavimo priemones po COVID-19 pandemijos.

Daugiau nei 56 000 jaunuolių iš visos Europos dalyvavo ES jaunimo dialogo septintajame cikle, kurio pagrindinė tema buvo „Galimybių jaunimui suteikimas“. Šis procesas grindžiamas tuo, kas pasiekta ankstesnio dialogo metu, ypač priimta ES jaunimo strategija ir [Europos jaunimo tikslais](#). 2020 m. gegužės mėn. priimtoje Tarybos [rezoliucijoje dėl 7-ojo ES jaunimo dialogo ciklo rezultatu](#)²² pateikiamos pagrindinės šio ciklo rekomendacijos.

2020 m. parengtoje **atnaujintoje Komisijos Europos jaunimo portalo versijoje** yra ES jaunimo dialogui skirta skiltis. Šis portalas naudojamas internetinėms konsultacijoms, tokioms kaip **aštuntojo ES jaunimo dialogo ciklo apklausa**, skelbti. Šios 2021 m. pavasarį pradėtos apklausos tikslas – suprasti jaunuolių požiūrį klausimu „Visiems skirta erdvė ir visų dalyvavimas“²³. Daugiau nei du trečdaliai visų 8 500 respondentų tikino neturintys jokios arba turintys mažai įtakos viešajai tvarkai ir politinių sprendimų priėmimui bei išreiškė poreikį dėl didesnių dalyvavimo ir pilietinio švietimo galimybių. Paskutinį 2021 m. ketvirtį bus pradėta ir **greitoji „Eurobarometro“ apklausa**, kurios tikslas – išanalizuoti jaunuolių dalyvavimą socialiniame ir politiniame gyvenime ir išgirsti jų mintis apie Europos ateitį.

Remdamasi ES jaunimo dialogo patirtimi, ES aktyviai skatina **jaunimą visame pasaulyje dalyvauti politikos kūrimo procesuose**. Pavyzdžiui, Regioninis jaunimo bendradarbiavimo biuras yra jungtinė tarpvalstybinė šešių Vakarų Balkanų regiono šalių kandidačių ir potencialių kandidačių iniciatyva, kurios tikslas – regione skatinti jaunimo santarvę ir tarpusavio supratimą vykdant jaunimo mainus ir bendradarbiavimą regione. 2021 m. Komisija taip pat paskelbė kvietimą įsteigti Tarptautinių partnerysčių **Jaunimo diskusijų forumą** ir taip suteikti erdvės prasmingam jaunuolių dalyvavimui formuojant ES tarptautinio bendradarbiavimo politiką. Išrinkti 25 forumo nariai prisidės siekiant dalyvavimui palankesnių ES veiksmų – tai būtų aktualu ir veiksminga jaunuolių, gyvenančių ES šalyse partnerėse, atžvilgiu.

Parama vykdant teisingą žaliąją pertvarką

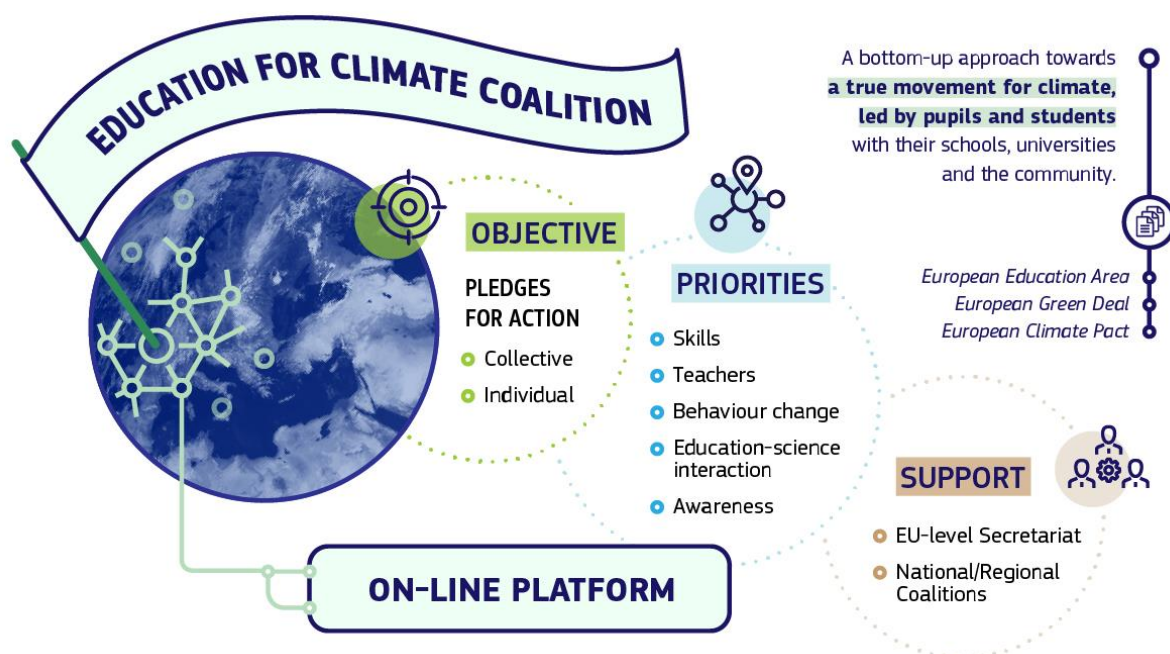
ES jaunimo strategija padeda siekti **Europos žaliojo kurso** tikslų – ja remiamos jame numatytos iniciatyvos dėl įtraukios ir teisingos pertvarkos, įskaitant tose srityse, kurias jaunieji europiečiai laiko svarbiausiomis: saugoti aplinką ir kovoti su klimato kaita. Nuo 2019 m. jaunuolių pilietinis dalyvavimas ir įsipareigojimas, ypač dalyvaujant pasauliniame klimato kaitos judėjime, rodo tai, kad jaunuoliai itin rimtai vertina kovą su klimato kaita ir su klimato kaita susijusio teisingumo užtikrinimą.

Naujosiose „Erasmus+“ ir Europos solidarumo korpuso programose **ekologiškumo aspekto klausimas taip pat laikomas bendru prioritetu**. Vadovaudamasi Europos žaliojo kurso tikslais ir reaguodama į augantį jaunųjų piliečių nerimą dėl blogėjančios klimato ir aplinkos būklės, Komisija įgyvendina ir rengia kelias iniciatyvas. 2020 m. Komisija paskelbė **Europos klimato pakta**, kurį įgyvendinant vienybės ir bursis žmonės iš visų gyvenimo sričių,

²² ESOL 2020/C 212I,

²³ <https://ec.europa.eu/eusurvey/runner/EU-YOUTH-DIALOGUE-8TH-CYCLE>

įskaitant jaunimą, kad geriau suprastų žaliosios pertvarkos iššūkius, pakviestų visus europiečius dalyvauti ir gauti naudos, kurtų didelio ir mažo masto sprendimus, taip pat kad paskatintų teigiamus pokyčius ir juos atkartotų didesniu mastu²⁴. Priėmus 2030 m. biologinės įvairovės strategiją, Komisija rengia **Tarybos rekomendaciją dėl bendradarbiavimo švietimo srityje siekiant aplinkosauginio tvarumo**, kuri taps pirmuoju žingsniu padedant ES šalims bendradarbiauti šiuo klausimu. Besirengiant Biologinės įvairovės konvencijos šalių konferencijai, bus įgyvendinta speciali jaunimo kampanija dėl gamtos ir biologinės įvairovės. Iniciatyvoje dėl klimato nekenksmingos visuomenės – **koalicijoje „Švietimas klimato labui“** (angl. *Education for Climate Coalition*), kurią „iš apačios į viršų“ principu įgyvendina mokiniai ir studentai, padedami savo mokyklų, universitetų ir bendruomenių, numatyti įsipareigojimai dėl konkrečių veiksmų.

Susieti

Pandemijos itin paveikta judumo veikla

COVID-19 protrūkis turėjo didžiulės įtakos daugybei „Erasmus+“ edukacinio judumo aspektų. Ketvirtadalis tuo metu užsienyje besimokiusių studentų turėjo nutraukti studijas ir grįžti namo²⁵. Į užsienį mokytis išvažiavusių besimokančių asmenų skaičius²⁶ 2020 m. buvo perpus mažesnis nei 2019 m.

Per praėjusius metus **Komisija rėmė organizacijas ir asmenis, dalyvaujančius „Erasmus+“ ir Europos solidarumo korpuso programose**, spręsdama klausimus dėl

²⁴ COM(2020) 788 final

²⁵ „Erasmus“ studentų tinklo atlikta apklausa, 2020 m. kovo mėn.

²⁶ „Erasmus+“ duomenys, susiję su judumo patirtimi užsienyje bent vieną mėnesį mokantis aukštojo išsilavinimo arba profesinio mokymo ir lavinimo institucijose

pandemijos sukeltų neigiamų padarinių, tokių kaip griežti fizinio judumo apribojimai. Komisija, visų pirma siekdama užtikrinti dalyvių saugumą ir apsaugą, parengė švelninančias priemones, pavyzdžiui, galimybę suplanuotą fizinę veiklą pakeisti virtualia, organizuoti mišrią veiklą ar galimybę atidėti projektus.

Komisija taip pat ėmėsi tikslingų veiksmų siekdama padėti valstybėms narėms, kurios deda pastangas mobilizuoti paramą užtikrinant nuotolinį mokymąsi, ypač paramą dėl skaitmeninių sprendimų. **2020 m. rugpjūtį „Erasmus+“ paskelbė du neeilinius kvietimus teikti paraiškas dėl finansavimo „pasirengimo skaitmeniniam švietimui“ ir „kūrybinių partnerysčių“ projektams**, įskaitant jaunimo sektoriuje. Kiekvienam kvietimui skiriama po 100 milijonų eurų siekiant per bendrus projektus susidoroti su COVID-19 pandemijos iššūkiais švietimo srityje.

Judumo galimybės 2021–2027 m. programose

2021–2027 m. „Erasmus+“, Europos solidarumo korpuso ir „Europos horizonto“ programos siūlo daugybę galimybių jaunimui ir jauniems mokslininkams jungtis ir dalyvauti mainų programose, bendradarbiauti, dalyvauti kultūrinėje ir pilietinėje veikloje Europos kontekste.

Turėdama beveik dvigubai didesnę biudžetą, naujoji **„Erasmus+“ programa** siūlo geresnes ir naujas tarpvalstybinio judumo mokantis ir bendradarbiavimo galimybes visiems švietimo ir mokymo sektoriams, įskaitant ir judumo galimybes mokiniams. Į „Erasmus+“ programą įtraukta **„DiscoverEU“** – nauja sėkmingai išbandyta iniciatyva, suteikianti galimybę 18-os metų amžiaus asmenims atrasti Europą mokantis užsienyje. Šia iniciatyva siekiama ne tik leisti 18-os metų amžiaus asmenims laisvai keliauti, bet ir skatinti užmegzti ryšį ir kultūrinį dialogą tarp jaunimo visoje Europoje. Šiuo metu „Erasmus+“ organizuoja jaunimo dalyvavimo veiklą, kuri suteikia daugiau galimybių jaunuoliams, įgijusiems išsilavinimą ne formaliojo švietimo ir profesinio rengimo įstaigose, aktyviai dalyvauti pilietiniuose ir demokratinuose procesuose vietos, regionų, nacionaliniu ir Europos lygmenimis.

Nuo 2022 m. į naujojo **Europos solidarumo korpuso** veiklą įsitraukę jaunuoliai galės spręsti socialines problemas savanoriaudami ar įgyvendindami savo pačių kurtus solidarumo projektus, įskaitant savanoriavimą pasaulio humanitarinės pagalbos srityje.

Siekdama dar labiau remti judumo ir savanorystės galimybes, Komisija rengia **2008 m. Tarybos rekomendacijos dėl jaunųjų savanorių judumo ES** apžvalgą. Šioje aktualioje ir laiku rengiamoje apžvalgoje, atsižvelgiant į pandemiją ir jos kontekste keliamus prioritetus (savanorių sveikatą ir saugą, skirtingų kartų solidarumą), nagrinėjamos naujos savanorystės formos, įskaitant savanoriavimą pasitelkiant skaitmenines priemones ar mišraus pobūdžio savanoriavimą. Svarbiausias valstybių narių bendradarbiavimo veiksmų srityje „Susieti“ uždavinys – panaikinti tarpvalstybinio judumo (įskaitant teisinio ir administracinio pobūdžio) kliūtis. Tarybos rekomendacijos apžvalga buvo pagrįsta nuo 2019 m. iki 2021 m. vykdyto ekspertų grupės darbo, specialaus tyrimo, įvertinimo ir viešų konsultacijų rezultatais.

Suteikti galių

Socialinės įtraukties ir atsigavimo skatinimas

Keli ES veiksmai yra skirti **įtraukios strategijos** kūrimui taikant konkrečias priemones, skirtas nepalankioje padėtyje esantiems vaikams ir jaunuoliams, tokias kaip **ES vaiko teisių**

strategija, Europos vaiko garantijų sistemos iniciatyva, „Erasmus+“, Europos solidarumo korpusas ir „Europos socialinis fondas +“, arba pasitelkiant priemones, susijusias su jaunųjų migrantų ir pabėgėlių įtrauktimi. Komisija rengia Tarybos rekomendaciją dėl iniciatyvos „Sėkmingo mokymosi mokykloje būdai“, skirtos nepalankioje padėtyje esantiems besimokantiems asmenims.

2021 m. kovo mėn. priimtoje **ES vaiko teisių strategijoje**²⁷ pripažįstamas COVID-19 pandemijos poveikis vaikams ir numatomi tiksliniai veiksmai siekiant labiau skatinti ir saugoti vaikų teises. Vaikų ir jaunuolių dalyvavimas ES politiniame ir demokratiname gyvenime taip pat yra vienas iš šešių šios strategijos teminių prioritetų, nustatytas įvertinus daugiau nei 10 000 11–18 metų amžiaus vaikų nuomonę²⁸.

Pritariant Jaunimo strategijos tikslui dėl daugiau galimybių jaunimui kaimo vietovėse, Tarybos **išvadosė dėl daugiau galimybių jaunimui kaimo ir atokiose vietovėse**²⁹, priimtose Kroatijos pirmininkavimo laikotarpiu, raginama keistis geriausios praktikos pavyzdžiais apie tai, kaip naudotis su jaunimu susijusių programų ir politikos teikiamomis galimybėmis siekiant gerinti jaunuolių įsidarbinamumą, didinti judumą ir dalyvavimą. Išvadosė skatinama įgyvendinti strategijas dėl nelygybės tarp miesto ir kaimo ir (arba) atokių vietovių mažinimo.

Įgyvendinus dvi **atsako į koronaviruso grėsmę investicijų iniciatyvas** (CRII ir CRII+), valstybės narės galėjo mobilizuoti ir nukreipti pagal ES sanglaudos politiką skiriamus išteklius kovai su COVID-19 pandemija ir jos poveikiu jaunimui. Be šios ES paramos buvo skirta 50,6 milijardų eurų parama pagal sanglaudai ir Europos teritorijoms skirtą ekonomikos gaivinimo pagalbos iniciatyvą (**REACT-EU**), kuri buvo panaudota pradiniam atsakui į krizę ir padės pereiti prie ilgalaikio ir atsparaus ekonomikos gaivinimo pasitelkiant investicijas į žaliąją ir skaitmeninę pertvarką. Valstybės narės šiuos papildomus išteklius panaudos padėdamos jaunuoliams įsidarbinti, siekti kokybiško išsilavinimo ir mokymo bei gauti socialines paslaugas.

Kokybiškas darbas su jaunimu visiems

Europos Sąjungos jaunimo strategijoje aiškiai išsakytas poreikis investuoti į darbą su jaunimu, jį pripažinti ir apibrėžti. Pirmininkavusi Suomija rėmė ir vystė darbą su jaunimu remdamasi dviem Tarybos išvadų rinkiniais. Tarybos **išvadosė dėl darbo su jaunimu naudojantis skaitmeninėmis technologijomis**³⁰ valstybės narės ir Komisija raginamos keistis geriausios praktikos pavyzdžiais, propaguoti ir naudotis ES finansavimo priemonių teikiamomis galimybėmis, vykdyti tarpusavio mokymosi veiklą ir mokslinius tyrimus bei neformaliojo mokymosi ir mokymo priemonėmis gerinti skaitmenines kompetencijas. Tarybos **išvadosė dėl jaunimo darbuotojų švietimo ir mokymo**³¹ valstybės narės ir Komisija kviečiamos toliau vykdyti mokslinius tyrimus, siekti neformaliojo mokymosi darbe su jaunimu pripažinimo ir ieškoti galimybių toliau plėtoti jaunimo darbuotojų švietimą ir mokymą.

²⁷ COM(2021) 142 final

²⁸ [ES vaiko teisių strategija ir Europos vaiko garantijų iniciatyva | Europos Komisija \(europa.eu\)](#)

²⁹ OL 2020/C 193/03.

³⁰ OL 2020/C 414/02.

³¹ OL 2019/C 412/12.

Europos darbo su jaunimu darbotvarkės įgyvendinimas buvo svarbiausias pirmininkavusios Vokietijos uždavinys, todėl buvo priimta Tarybos rezoliucija ir Bonoje surengtas 3-iasis Europos suvažiavimas darbo su jaunimu klausimais. **Tarybos rezoliucijoje**³² prašoma valstybių narių ir Komisijos integruoti darbą su jaunimu į esamas ir būsimas jaunimo politikos strategijas, pripažinti darbo su jaunimu bendruomenės vaidmenį ir poreikius, taip pat bendradarbiaujant su „Erasmus+“ ir Europos solidarumo korpusu suteikti mokymo galimybes, parengti priemones, programas ir mechanizmus. Tam, kad būtų stiprinamas ir plėtojamas darbas su jaunimu visoje Europoje, „**Bonos procesu**“ siekiama suderinti skirtingų darbo su jaunimu bendruomenėje veikiančių suinteresuotųjų subjektų įsipareigojimus.

„Erasmus+“ ir Europos solidarumo korpuso programos ir toliau remia darbą su jaunimu, ypač per **tarpvalstybinio bendradarbiavimo ir nacionalinių agentūrų tinklų kūrimo veiklą**, prisidėdamos prie strateginio programos poveikio ir remdamos darbo su jaunimu kokybės gerinimą nacionaliniu ir Europos lygmenimis.

Sveiko ir aktyvaus gyvenimo būdo skatinimas

Komisija remia valstybių narių ir suinteresuotųjų subjektų pastangas didinti vaikų ir jaunuolių sveikatos raštingumą ir skatinti sveiką ir aktyvų gyvenimo būdą siekiant sumažinti riziką susirgti neužkrečiamomis ligomis (pavyzdžiui, širdies ir kraujagyslių ligomis, vėžiu, diabetu ir nutukimu) vėlesniuose gyvenimo etapuose. Be kitų ES veiksmų, skirtų jaunuolių ir vaikų sveikatai, dar įgyvendinamos tokios iniciatyvos kaip Europos kovos su vėžiu planas ir **bendri veiksmai dėl sveikatos priežiūros galimybių skirtumo**, kurios atspindi bendras valstybių narių pastangas sprendžiant nelygybės ir socialinių sveikatą lemiančių veiksnių klausimus. 2021 m. pradėta įgyvendinti „**HealthyLifestyle4All**“ **kampanija** sieja sportą ir aktyvų gyvenimo būdą su sveikatos, maisto ir kitomis politikos sritimis. Svarbiausias iniciatyvos uždavinys yra sukurti specialią platformą, kurioje būtų skelbiami skirtingų suinteresuotųjų subjektų įsipareigojimai (pasižadėjimai).

Bendrais veiksmais dėl psichikos sveikatos („ImpleMENTAL“) bus įgyvendinama daugiapakopė nacionalinė savižudybių prevencijos programa ir psichikos sveikatos sistemos reforma, kuria siekiama sustiprinti bendruomenėje teikiamas paslaugas ir ypatingą dėmesį skirti vaikams ir jaunuoliams. Remdama suinteresuotųjų subjektų pastangas, Komisija įsteigė savo ES sveikatos politikos platformos „COVID-19 psichikos sveikatos paramos“ grupę³³ ir 2021 m. gegužės mėn. surengė aukšto lygio konferenciją³⁴ dėl pandemijos poveikio psichikos sveikatai.

5. Pagrindinės priemonės bendradarbiavimui ir tarpusavio mokymuisi remti

ES jaunimo strategija padėjo sukurti atitinkamas priemones, užtikrinusias geresnį valstybių narių bendradarbiavimą ir keitimąsi nuomonėmis.

Įrodymais pagrįstos politikos formavimo rėmimas

³² OL 2020/C 415/01.

³³ [ES sveikatos politikos platforma \(europa.eu\)](https://europa.eu/europa/en/health-policy-platform)

³⁴ [Psichikos sveikata ir pandemija. Gyventi, rūpintis, veikti! | Visuomenės sveikata \(europa.eu\)](https://europa.eu/europa/en/mental-health-and-pandemic)

Europos mastu įgyvendinamos žinių gerinimo priemonės tapo labai svarbios remiant jaunimo politikos formavimą. Be tyrimų ir dalyvavimo, įtraukties ir darbo su jaunimu, **Jaunimo partnerystės tarp Europos Sąjungos ir Europos Tarybos** atstovai taip pat parengė informaciją apie COVID-19 pandemijos poveikį jaunimui ir jaunimo sektoriui įsteigdami [žinių centrą](#).

Internetinėje duomenų platformoje „[Youth Wiki](#)“ pateikiama 32 Europos šalių nacionalinės jaunimo politikos išsami apžvalga, parengtas skyrius apie darbą su jaunimu ir pateikiami lyginamieji žemėlapiai.

Speciali ekspertų grupė³⁵ peržiūrėjo 2019–2021 m. laikotarpio **jaunimo rodiklių suvestinę**. Ši ekspertų grupė pateikė pasiūlymų dėl naujų kiekybinių ir kokybinių politikos rodiklių. Šią suvestinę jau reikėtų pradėti naudoti, visų pirma siekiant efektyviau stebėti ES išlaidas jaunimui.

Tarpusavio mokymosi veikla

Kaip rodo didelis dalyvių skaičius ataskaitiniu laikotarpiu, valstybės narės yra labai suinteresuotos **tarpusavio mokymosi veikla**. Išaugęs susidomėjimas išryškino dalijimosi gerosios praktikos pavyzdžiais ir bendro supratimo siekimo privalumus. Pasitelkus ekspertų grupių darbą ir tarpusavio mokymosi veiklą buvo susitarta dėl sprendimų ir jų praktinio įgyvendinimo. Tai sustiprino valstybių narių bendradarbiavimą ir padėjo sėkmingai spręsti bendros interesų srities klausimus.

Po ekspertų grupės dėl jaunųjų savanorių judumo diskusijų parengtas pasiūlymas persvarstyti rekomendaciją dėl jaunųjų savanorių judumo. **Ekspertų grupė dėl jaunimo rodiklių** parengė pasiūlymus atnaujinti rodiklių suvestinę siekiant kuo geriau suvokti jaunuolių padėtį. **Ekspertų grupė dėl darbo su jaunimu** pradės darbą paskutinį 2021 m. ketvirtį. Jos veikla bus Darbo su jaunimu darbotvarkės dalis.

2021 m. viduryje pirmą kartą organizuotos su jaunimo politika susijusios tarpusavio mokymosi veiklos. 2021 m. birželį Prancūzijos iniciatyva surengtoje **tarpusavio mokymosi veikloje dėl neprofesinio rengimo kvalifikacijų darbe su jaunimu** diskutuota apie jaunimo darbuotojų kompetencijų ir kvalifikacijų pripažinimą siekiant palengvinti tarpvalstybinius specialistų mainus ir judumą. Valstybės narės susitarė, kad reikia remti darbo su jaunimu specialistų mainus ir formaliojo bei neformaliojo švietimo strategijas, skirtas suteikti ir pripažinti neprofesinio rengimo kvalifikacijas jaunimo darbuotojams.

Taip pat 2021 m. birželio mėn. pirmininkavusios Portugalijos iniciatyva organizuota **tarpusavio mokymosi veikla dėl teisėmis pagrįsto požiūrio į jaunimo politiką**. Diskusijų metu aptartas poreikis integruoti jaunimui aktualius klausimus į įvairias politikos sritis, veiksmingiau naudoti skaitmenines technologijas, skatinti teisėmis pagrįstą požiūrį ir įtraukti jaunimą bei kitus suinteresuotuosius subjektus. Numatyta, kad iki 2021 m. pabaigos Estijos iniciatyva bus surengta **tarpusavio mokymosi veikla dėl savanorių judumo**. Jos metu ketinama aptarti Tarybos rekomendacijų dėl savanorių judumo peržiūrą ir nacionalinių pilietinių schemų nustatymą.

Būsimos nacionalinės veiklos planavimo dokumentai (BNVPD)

³⁵ [Pasiūlymas dėl atnaujintos ES jaunimo rodiklių suvestinės. Europos Sąjungos leidinių biuras \(europa.eu\)](#)

2019 m. paskelbti **Būsimos nacionalinės veiklos planavimo dokumentai (BNVPD)** suteiks galimybę valstybėms narėms savanoriškai pasidalyti savo prioritetais pagal ES jaunimo strategiją. Rengdama šiuos BNVPD, 2019 m. ir 2021 m. Komisija atliko valstybių narių apklausas ir rinko informaciją apie jų jaunimo politikos prioritetus įgyvendinant Europos jaunimo tikslus ir apie jų bendradarbiavimo poreikius įgyvendinant ES jaunimo strategiją. **2019 m. savo planais pasidalijo 21 valstybė narė³⁶, 2021 m. 18 valstybių narių pateikė pasiūlymus dėl BNVPD atnaujinimo³⁷.**

Tai padidino skaidrumą dėl nacionalinių jaunimo politikos prioritetų ir padėjo nustatyti bendrus poreikius. Rekomenduojama šiuos tyrimus atlikti bent kartą per trijų pirmininkaujančių valstybių darbo ciklą ir suteikti galimybes šalims pagal poreikį atnaujinti jų BNVPD.

2019 m. trys bendri iššūkiai įgyvendinant jaunimo politiką, kuriuos apklaustosios šalys įvardijo savo BNVPD, buvo šie: 1) poreikis didinti jaunimo dalyvavimą, 2) kokybiško išsilavinimo ir profesinio tobulėjimo galimybės, 3) skaitmeninių įgūdžių ir gebėjimo naudotis žiniasklaidos priemonėmis ugdymas.

2021 m. valstybių narių atsakymuose vyravo COVID-19 pandemijos poveikis jaunimui. Du trečdaliai teigė, kad pagrindinė problema yra jaunimo **psichikos sveikata**. Kliūtys **profesiniam tobulėjimui ir jaunimo nedarbas** tebėra spręstinių klausimų sąrašo viršuje. Valstybės narės išreiškia poreikį daugiau dėmesio skirti **įsidarbinimo galimybių gerinimui ir įgūdžių įgijimui**, ypač tiems, kurie turi mažiau galimybių ar gyvena socialiai atskirti.

- **Įtraukti**

2021 m. BNVPD (kaip ir 2019 m.) numatyti Europos šalių bendradarbiavimo prioritetai yra šie: remti **ES jaunimo dialogą** siekiant į sprendimų priėmimo procesus įtraukti įvairias jaunimo nuomones, skatinti **įtraukų demokratinį jaunimo dalyvavimą** visuomenėje ir demokratinuose procesuose ir plėsti **mokymosi dalyvauti galimybes**.

Valstybės narės nutarė, kad tinkamiausia bendradarbiavimo priemonė šioje srityje yra **tarpvalstybinio bendradarbiavimo veikla³⁸** pagal „Erasmus+“ programą. Po šios priemonės pirmenybė būtų teikiama **ekspertų grupėms ir tarpusavio mokymuisi**. Trijų pirmininkaujančių valstybių bendradarbiavimas, t. y. Komisijos ir Europos jaunimo forumas dėl 8-ojo ES jaunimo dialogo ciklo, BNVPD pateikiamas kaip gerosios praktikos pavyzdys.

- **Susieti**

Šioje srityje valstybės narės savo BNVPD apibrėžė dvi ateityje numatomas bendradarbiavimo temas: 1) visam jaunimui ir su jaunimu dirbantiems asmenims užtikrinti prieinamas **tarpvalstybinio judumo ir savanoriškos veiklos galimybes**, ypatingą dėmesį skiriant jaunuoliams, turintiems mažiau galimybių, ir 2) dalytis geriausios praktikos pavyzdžiais ir toliau plėtoti veiksmingas sistemas, skirtas neformaliojo mokymosi ir savišvietos metu **įgytiems įgūdžiams ir kompetencijoms patvirtinti ir pripažinti**.

³⁶ <https://ec.europa.eu/eusurvey/runner/FNAP>

³⁷ <https://ec.europa.eu/eusurvey/runner/FNAPSurvey2021>

³⁸ Tarpvalstybinio bendradarbiavimo veikla (TBV) apima įvairius renginius, kurie suteikia galimybę „Erasmus+“ nacionalinėms agentūroms bendradarbiauti ir dalytis geriausios praktikos pavyzdžiais visoje Europoje ir siekti gerinti programos kokybę ir poveikį sisteminiu lygmeniu.

2021 m. 60 % apklaustųjų valstybių narių nurodė priimtinausia bendradarbiavimo veikla laikančios tarpvalstybinio bendradarbiavimo veiklą pagal „Erasmus+“ programą.

- **Suteikti galių**

Remiantis dviem trečdaliais 2021 m. vykdytos BNVPD apklausos atsakymų, **kokybiškas darbas su jaunimu** yra aktualiausias bendradarbiavimo klausimas. Antrą vietą pagal svarbą užima poreikis įgyvendinti **Europos darbo su jaunimu darbotvarę**. Šioje srityje daugiau nei pusė respondentų mano, kad svarbiausia yra **į politikos kūrimą sutelkta tarpusavio mokymosi veikla**.

Dialogas su suinteresuotaisiais subjektais

2019 m. įsteigtos **ES jaunimo strategijos platformos** tikslas – palengvinti dalyvaujamąjį valdymą ir strategijos įgyvendinimo koordinavimą tiek realioje, tiek virtualioje aplinkoje. Ji suburia ES institucijų, valstybių narių, „Erasmus+“ ir Europos solidarumo korpuso nacionalinių agentūrų, jaunimo organizacijų atstovus, vietos ir regioninės valdžios institucijas ir kitus suinteresuotuosius subjektus. Platforma sukuria reguliaraus pilietinio dialogo pagrindą, suteikia suinteresuotiesiems subjektams didesnę vaidmenį koordinuojant strategijos įgyvendinimą, siūlo galimybių keistis informacija apie veiklą ir rezultatus. Komisija subūrė šią platformą per pandemiją tam, kad suinteresuotieji subjektai galėtų keistis informacija ir duomenimis apie pandemijos poveikį jaunimo sektoriui.

2021 m. birželio mėn. paskirtas pirmasis **ES jaunimo reikalų koordinatorius**. Jo užduotis yra bendrauti su jaunimu ir jaunimo organizacijomis bei išklausti jų problemas. Pareigybės tikslas – gerinti bendradarbiavimą skirtingose ES politikos srityse, kurios daro poveikį jaunimui, taip pat siekti, kad įgyvendinant jaunimo reikalams aktualią ES politiką būtų atsižvelgiama į jaunimo požiūrį.

Su jaunimo reikalais susijusio finansavimo ES lėšomis stebėseną. ES programos ir lėšos

ES išlaidų jaunimui stebėseną yra ES veiksmų skaidrumo požiūrio, kurį remia Jaunimo strategija, dalis. Pridedamame tarnybų darbiniam dokumente dėl ES jaunimo strategijos įgyvendinimo pateikiama ataskaita apie 2019–2020 m. veiklą pagal buvusią daugiametę finansinę programą ir pristatomos jaunimui skirtos finansavimo galimybės pagal naująją 2021–2027 m. daugiametę finansinę programą, kartu su laikinąja ekonomikos gaivinimo priemone „NextGenerationEU“. Finansavimo galimybės pagal šią programą apima naująją „Erasmus+“ programą, kuriai skirtas dvigubas biudžetas dar didesnėms finansavimo galimybėms jaunimo srityje užtikrinti, **Europos solidarumo korpusą, Europos jaunimo užimtumo iniciatyvą, „Europos socialinį fondą +“ ir „Europos horizontą“**.

Informavimas apie ES jaunimo strategiją

2019 m. parengta informacinė medžiaga keliomis kalbomis siekiant skleisti informaciją apie strategiją, ypač internete ir per socialinės žiniasklaidos priemones.

[Europos jaunimo portalas](https://europa.eu/youth/home_lt)³⁹ yra daugiakalbė jaunimui Europoje skirta duomenų platforma, kur vienoje vietoje pateikiama įvairi informacija apie ES jaunimo strategiją. Padedami „Eurodesk“ informacinio tinklo ir „Eurodesk“ biuro Briuselyje, portalo atstovai teikia, be kita ko, su jaunimo reikalais susijusią informaciją apie judumo galimybes ir mainų projektus, taip pat apie demokratinio dalyvavimo veiklą tokiose politikos formavimo srityse kaip užimtumas, žmogaus teisės ar taikos kūrimas.

6. Išvados dėl ES bendradarbiavimo jaunimo srityje ir ateities perspektyvos

Vertinant pirmuosius trejus strategijos įgyvendinimo metus ir nepaisant griaušančio COVID-19 pandemijos poveikio, matyti, kad 2021–2027 m. ES jaunimo strategija teikia **aiškus ir veiksmingas gaires** siekiant puoselėti bendradarbiavimą tarp ES valstybių narių ir remti jaunimo politiką tiek ES, tiek nacionaliniu lygmeniu. Siekiant įgyvendinti strategiją jaunimo sektorius galėtų pasikliauti per pastaruosius metus parengtomis priemonėmis ir pagrindinėmis Europos jaunimo programomis.

ES jaunimo dialogui pavyko suburti jaunuolius ir politikos formuotojus, kad jie galėtų aptarti mintis ir padėti formuoti jaunimo politiką bei padidinti jaunuolių įsitraukimą į demokratinius procesus ir taip užtikrinti, kad būtų atsižvelgiama į jų nuomonę. Stengtasi įtraukti daugiau jaunimo, ypač iš skirtingos aplinkos ir turinčių skirtingas kompetencijas. Tačiau šioje srityje **dar yra kur tobulėti ir galima įtraukti dar daugiau skirtingos aplinkos jaunimo, ne vien tik iš tradiciškai atstovaujamų grupių**. Įtraukties ir įvairovės strategija pagal naująsias „Erasmus+“ ir Europos solidarumo korpuso programas taps tvirtu pagrindu imtis efektyvesnių veiksmų šiam tikslui pasiekti ir skatinti naujas dalyvavimo formas, kurių tikslas – įtraukti daugiau nepalankiomis sąlygomis gyvenančių jaunuolių. „Europos socialinis fondas +“ ypatingą dėmesį skiria nesimokančiam, nedirbančiam ir mokymuose nedalyvaujančiam jaunimui (NEET) ir kitiems nepalankioje padėtyje esantiems ar pažeidžiamiems jaunuoliams.

Panašu, kad ES taip pat yra **įkvėpimo šaltinis kitiems pasaulio regionams**, kai kalbama apie jaunimo politikos, programų ir iniciatyvų kūrimą. Už Europos Sąjungos ribų, pavyzdžiui, Rytų partnerystės šalyse, pradėti ES dialogo įkvėpti procesai jaunimui įtraukti.

ES jaunimo programų jaunuoliams ir jaunimo sektoriui siūlomos galimybės net ir pandemijos metu išliko populiarios ir patrauklios. Komisijos įgyvendinta **bendros kūrybos**⁴⁰ **strategija**, skirta naujoms programoms jaunimo srityje kurti, suteikė galimybes taikyti lankstumo didinimo priemones pandemijos metu ir atliepti jaunimo sektoriaus poreikius. Todėl Komisija galėjo nedelsdama imtis veiksmų ir teikti paramą sektoriui prisitaikant prie naujų iššūkių, tokių kaip sumažėjęs judumas, skaitmeninės ir mišrios priemonės.

Nepaisant to, per pandemiją išryškėjo poreikis apsvaistyti demokratijos vaidmenį visuomenėje ir **pilietinio švietimo, gebėjimo naudotis žiniasklaidos priemonėmis, kovos su dezinformacija ir darbo su jaunimu svarbą**. Masiškai perėjus prie internetinio mokymosi ir skaitmeninio darbo su jaunimu išryškėjo ne tik **greitesnių reformų, pajėgumų didinimo**,

³⁹ https://europa.eu/youth/home_lt

⁴⁰ Bendros kūrybos strategijoje dalyvavę jaunimo sektoriaus suinteresuotieji subjektai kūrė programas.

mokytojų ir jaunimo darbuotojų mokymo, įgūdžių tobulinimo, naujų pedagogikos sričių ir skaitmeninio pasirengimo poreikis, bet ir didžiulė tiesioginiu bendravimu pagrįstos veiklos svarba tam tikroms jaunimo kategorijoms.

2021–2027 m. „Erasmus+“, Europos solidarumo korpuso programos ir „Europos socialinis fondas +“ yra tinkamos priemonės siekiant įgyvendinti būtinus skaitmeninius ir ekologinius pokyčius ekonomikos srityje ir visuomenėje. Programos bus labiau įtraukios ir skatins teigiamus pokyčius didinant švietimo ir mokymo sistemas, jaunimo ir sporto sektorių atsparumą vadovaujantis **Europos švietimo erdvės kūrimo ir Skaitmeninio švietimo veiksmų plano** prioritetais.

Žvelgdama į ateitį Komisija įsipareigoja ir toliau integruoti jaunimui aktualius klausimus, kaip rodo **ES jaunimo koordinatoriaus** pareigybės įsteigimas. Koordinatoriaus užduotis – siekti, kad į jaunuolių nuomonę būtų geriau įsiklausoma formuojant ES politiką, ir užtikrinti didesnę sinergiją ir efektyvesnę dalijimąsi žiniomis tarp skirtingų su jaunimo reikalais susijusių politikos sektorių Europos lygmeniu.

Komisija taip pat dės daugiau pastangų įtraukti jaunimą į pagrindines Europos iniciatyvas. Jaunuoliai turėtų aktyviai dalyvauti **Konferencijoje dėl Europos ateities**, kurioje aptariami tokie aktualūs klausimai kaip klimato kaita, stipresnė ekonomika, įskaitant darbo ir darbo vietų ateitį, švietimas, mokymas ir jaunimo politika bei didėjanti skaitmeninių technologijų svarba. Jaunuoliai raginami aktyviai dalyvauti įgyvendinant **naujojo europinio bauhauzo** iniciatyvą, kurios tikslas – kartu kurti naujus gyvenimo harmonijoje su planeta būdus.

Nepaisant to, kad kiekvienoje šalyje padėtis skiriasi, jaunimo strategija sudarė galimybę valstybėms narėms, daugiausia pasitelkiant tarpusavio mokymosi veiklą, ypač pandemijos kontekste, **nustatyti bendrus iššūkius ir prioritetus**.

Kitame etape strategijos priemonės galėtų būti naudojamos siekiant aktyviau įtraukti jaunuolius, kurti jų ryšius ir suteikti jiems galių, įskaitant **tolesnį jaunimo dalyvavimo procesų stiprinimą ir ryšių užmezgimą su daugiau jaunuolių, atstovaujančių ir kitoms nei tradicinės grupėms**, taip pat siekiant plačiau įgyvendinti **Europos darbo su jaunimu darbotvarę ir būsimą Tarybos rekomendaciją dėl jaunųjų savanorių judumo**. Strategijos priemonės ir instrumentai taip pat galėtų būti panaudoti sprendžiant konkrečius ateities iššūkius, tokius kaip **COVID-19 pandemijos poveikis jaunimo švietimui, užimtumui ir psichikos sveikatai**, ypač atsižvelgiant į nepalankioje padėtyje esančius jaunuolius, ir išaugęs skaitmeninio darbo su jaunimu poreikis.

Šie prioritetai bus įtraukti į naująjį **kas trejus metus teikiamą darbo planą 2022–2024 m. laikotarpiui**. Įgyvendinant šį planą visų pirma bus sprendžiamas **jaunimo ir jaunimo sektoriaus atsparumo ir atsigavimo** po COVID-19 pandemijos klausimas. Atitinkamai patobulintos ir atsižvelgiant į šiuos pokyčius suderintos **ES programos ir fondai, pavyzdžiui, „Erasmus+“, Europos solidarumo korpusas, „Europos horizontas“ ir „Europos socialinis fondas +“, gali reikšmingai prisidėti** siekiant šių tikslų. Be to, papildomas finansavimas pagal **„NextGenerationEU“**, teikiant didelę paramą daugeliui su jaunimo reikalais susijusių politikos sektorių (švietimo, įgūdžių lavinimo, užimtumo, klimato ir kt.), taip pat gali daryti didelę įtaką.

Pagrindiniai ES jaunimo bendradarbiavimo ir politikos tikslai ir toliau bus užtikrinti vienodas galimybes visiems jauniems europiečiams ir teikti paramą, būtiną gyventi, dirbti, mokytis ir

klestėti. 2021–2027 m. ES jaunimo strategija yra nepaprastai svarbi siekiant tai įgyvendinti. Parengus šią tvirtą politikos sistemą, suteikus valstybėms narėms galimybes keisti žiniomis ir vykdyti tarpusavio mokymosi veiklą bei nukreipus „Erasmus+“ ir kitų ES programų finansavimą į trijų strateginių ramsčių „Įtraukti. Susieti. Suteikti galių“ įgyvendinimą, daugybė jaunuolių Europoje galės išnaudoti visą savo potencialą, pasirengti žaliajai ir skaitmeninei pertvarkoms ir susikurti šviesesnę ir teisingesnę ateitį.

2021 m. rugsėjo 15 d. Pirmininkė U. von der Leyen savo pranešime apie Sąjungos padėtį⁴¹ paskelbė, kad Europos Komisija siūlys 2022-uosius paskelbti Europos jaunimo metais, „kad atiduotume duoklę jaunuoliams, tiek atidavusiems kitiems“. Šiais metais bus siekiama sustiprinti Sąjungos, valstybių narių, regionų ir vietos valdžios institucijų pastangas gerbti, remti ir įtraukti jaunimą į ateitį po pandemijos, nes „Europai reikalingas kiekvienas jaunuolis.“

⁴¹ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/lt/SPEECH_21_4701